

instancí jest ředitelství puncovní služby v Praze, které jest podřízeno ministerstvu veřejných prací a bdí nad přesným prováděním p. z. puncovními úřady; zkouší též váhu (stříž) a ryzost (zrno) čsl. zlatých a stříbrných mincí způsobem, který určí ministr financí v dohodě s ministrem veřejných prací (viz též zák. z 22. VI. 1928, č. 103 Sb. o soustavě drobných mincí). Ředitelství rozhoduje s konečnou platností (§ 45 p. z.) o odvoláních (lhůta 15 dní) proti rozhodnutím a opatřením puncovních úřadů a expositur.

Podle § 46 p. z. ručí zaměstnanci puncovní služby za ztrátu zboží, které jim bylo svěřeno při výkonu jejich úřední funkce, lze-li jim přičítati jakékoliv zavinění. Toto výslovné ustanovení o ručení za ztrátu bylo pojato do p. z. proto, že nebylo možno vystačiti s dosavadními předpisy, zejména s normativním výnosem býv. min. financí ve Vídni z 23. V. 1903, č. 39.207 a s předpisem § 89, odst. 2. služ. pragmatiky.

V r. 1930 bylo předloženo k puncování a) zboží platinového 2358 kusů ve váze 17.998 g (1369 kusů tuzemské výroby ve váze 7325 g a 989 kusů cizozemské výroby ve váze 10.673 g); b) zboží zlatého 702.949 kusů ve váze 2.409.685 g (486.430 kusů tuzemské výroby ve váze 1.620.485 g a 216.519 kusů cizozemské výroby ve váze 789.200 g), c) zboží stříbrného 635.468 kusů ve váze 22.308.653 g (480.030 kusů tuzemské výroby ve váze 20.138.451 g a 155.438 kusů cizozemské výroby ve váze 2.170.202 g) a d) zboží s obsahem 250/1000 zlata 78.565 kusů ve váze 208.191 g (72.302 kusů tuzemské výroby ve váze 197.366 g a 6.263 kusů cizozemské výroby ve váze 10.825 g). Příjem na puncovních poplatcích činil: u zboží platinového 18.233 Kč 80 h, u zlatého 552.234 Kč 20 h, u stříbrného 962.512 Kč 75 h a u zboží s 250/1000 zlata 14.337 Kč 70 h. Na paušalované dani přepychové bylo při tom vybráno 2.968.965 Kč 15 h a na dani ze zapalovadel 259.878 Kč, při čemž bylo označeno 249.348 zapalovadel.

Výměnu drahých kovů provádí jen puncovní úřad v Praze, který vyměnil v r. 1930 celkem 95.406 g ryzího zlata a 104.417 g ryzího stříbra.

Jako poradní sbor pro podávání posudků a návrhů ve věcech puncovních byla zřízena (§ 43 p. z. a § 13 prov. nař.) při ministerstvu veřejných prací státní puncovní rada, která má nejvýše 20 členů jmenovaných ministrem veřejných prací

na tříleté funkční období z odborníků oboru klenotnického, zlatnického a stříbrnického. Schůzím předsedá ministr veřejných prací nebo státní úředník jím k tomu ustanovený. Svolává ji ministerstvo veřejných prací nejméně dvakrát do roka. Státní puncovní rada volí ze svých členů výbor, který má 5 členů a 2 náhradníky a schází se, aby se zabýval akutními odbornými otázkami. Jednání plena i výboru jsou neveřejná. Jednací řád státní puncovní rady byl stanoven po jejím vyslechnutí podle § 13 prov. nař. ministerstvem veřej. prací (č. j. 55.331/1930).

Karel Vanel.

Původnost osiv.

I. Zemědělství potřebuje dobrého osiva a sadby. Poněvadž domácí šlechtitelské podniky nestačily, musela býti do naší republiky dovážena velká část potřebného osiva a zvláště sadba z ciziny (Německa a Holandska). Odtud snaha, aby se náš stát stal v produkci osiva a sadby soběstačným. Prostředkem k tomu jest podpora podniků šlechtitelských a to zejména v tom směru, aby byly jejich kvalitní výrobky odlišeny od produktů méně cenných a kupci měli záruku, že dostanou zboží plně vyhovující. Za tím účelem bylo vydáno vlád. nař. č. 360/1919 Sb. a vyhláška min. zemědělství č. 361/1919 Sb. Na místo toho nastoupil od 15. VI. 1921 zákon z 17. III. 1921, č. 128 Sb., o uznávání původních odrůd, uznávání osiva a sádě a zkoušení odrůd kulturních rostlin a prov. nař. č. 208/1921 Sb. Doplnkem tohoto zákona jest zák. č. 165/1924 Sb. o ochraně ušlechťování rostlin. Viz článek Ochrana výroby rostlinné.

II. Zákon zavedl za účelem zvelebení výroby rostlinné jednak uznávání původnosti odrůd, jednak uznávání osiva a sádě kulturních rostlin.

Uznávání to může býti prováděno u všech plodin kulturních rostlin; vyloučeny jsou kultury druhově a odrůdově smíšené, pokud jejich třídění není snadno proveditelné a není vyloučena možnost sprášení. Za původní odrůdu se pokládá odrůda, o níž bylo prokázáno, že byla získána soustavou šlechtitelskou prací. Za uznávané osivo a sádě se pokládá jen to, co odpovídá všem požadavkům kladeným na dobré osivo a sádě a vyhovuje všem předpisům uznávacího řízení.

Uznání vyslovuje na přihlášku pěstitelův

a) pokud jde o osivo a sádě, uznávací komise a to v uznávacím listu a platí jen pro sklizeň, pro niž bylo uznávací řízení provedeno;

b) pokud jde o původnost odrůdy, min. zemědělství v dekretu a to k návrhu uznávací komise a uděluje se s platností od 1. srpna toho roku, v němž bylo uznání uděleno, až na dobu 3 let;

c) pokud jde o odrůdy po několikaletých pokusech zvláště osvědčené, min. zemědělství k návrhu ústřední uznávací komise.

Udělení oprávnění vyhláší se ve Věstníku min. zemědělství.

Zásady, podle nichž se má provádět toto uznávání, byly stanoveny v prováděcím nařízení; další podrobnosti ustanovuje a prohlašuje min. zemědělství v úředním listě republiky. Náklady uznávacího řízení hradí žadatel; za tím cílem mohou komise vybírat uznávací poplatek, jehož výši stanoví min. zemědělství k návrhu komise.

III. Za účelem evidence zapisují se uznaná osiva a uznané sádě do soupisu osiv a sádí, jež se vedou u hlavních zájmových zemědělských korporací; původní odrůdy zapisují se u ministerstva zemědělství do knihy původních odrůd, odrůdy zvláště osvědčené do rejstříku osvědčených odrůd. Podrobnosti zápisu upraveny jsou v nařízení. Součástí knihy původních odrůd a rejstříku osvědčených odrůd jest sbírka typických vzorků zrna, klasů, resp. plodů. Všechny tyto pomůcky jsou veřejné. Sbírky vedou a udržují stanice a ústavy, které ministr zeměd. pověřil prováděním rozborů, v dohodě s hlavními zemědělskými korporacemi.

Uznávací komise jsou zřízeny při hlavních zemědělských korporacích zájmových pro jejich území. Členové jsou po návrhu těchto korporací jmenováni z odborníků ministerstvem zemědělství na 3 leta, členů jest nejméně 8 a tolikéž náhradníků. Ústřední uznávací komise jest zřízena při min. zemědělství a skládá se ze zástupců min. zemědělství, obchodu, zásobování a ze členů uznávacích komisí, jež jmenuje min. zemědělství; každá komise navrhuje 3 členy na dobu 3 let; z navržených členů má býti jeden vzat ze šlechtitelů a jeden ze zástupců kontroly. Ústřední uznávací komise jest orgánem poradním.

IV. Z uznání vychází tato práva:

1. Pěstitelé a šlechtitelé mají právo (a při dopravě drahou a lodí i povinnost) vésti povolené označení, uváděti je do obchodu, ale jen s těmi údaji, které tvoří obsah provedeného zápisu (další majitelé osiv a sádí potřebují k obchodu svolení uznávací komise) a musí vésti záznamy o prodeji.

2. Šlechtitelé mohou užívati ochranné známky pro osiva a sádě a to podle zákona o ochranných známkách č. 19/1890 ř. z. s doplňky. Právo to zaniká, zanikne-li oprávnění označovati odrůdu za původní, ale zápis trvá ještě 6 měsícův potom a známka zanikne, nebude-li do té doby obnovena.

Za účelem kontroly musí odběratelé uznaných osiv a sádí, jakmile obdrží zásilku přes 50 q, vzíti úřední vzorek a zaslati jej ústavu nebo stanici, která rozbor vzorku provedla. Nový rozbor se provádí zadarmo.

V. Provádění zákona jest zabezpečeno trestně. Porušení zákona a nařízení k němu vydaných stíhají se, pokud nespádají pod trestní zákon, jako přestupky politickými úřady vězením do 6 měsíců nebo pokutou od 200 do 20.000 Kč nebo za přitěžujících okolností obojím; současně může býti zboží prohlášeno za propadlé. Stanice a ústavy pověřené prováděním rozboru při uznávání osiv a sádí jsou povinny hlásiti přestupky. Pokuty i zboží propadlé připadají státu a to pro min. zemědělství ku zvelebení výroby rostlinné. Zvláštním trestem jest vyloučení z řízení uznávacího na dobu až 10 let. (§ 16, odst. 4., nař.)

Karel Laštovka.

Rasa.

Pojmem rasa (plemeno) rozumí se zpravidla souhrn biologických resp. antropologických zvláštností diferencujících příslušníky lidského rodu v přirozené druhy. Za tyto zvláštnosti pokládá se barva pleti, tvar lebky, povaha vlasů a pod. Termin rasa přenáší se pak též na skupinu jednotlivců těmito znaky spřízněných a dle toho dělí se lidstvo v rasy: bílou, žlutou, černou atd. (Blumenbach); dlouho a krátkolebečné (Retzius); vlnovlasé a rovnovlasé (Geoffroy Saint-Hilaire, Huxley, Haeckel) a pod. — Rasy považují se někdy za jakési původní druhy, v něž se lidstvo rozpadalo. Dnes se však nahlíží, že čistých ras v tomto slova smyslu již není, ježto stálým prolínáním a mísením pozbyly své původní